

ÕIGUSKANTSLER

Hr Märt Rask
esimees
Riigikohus
info@riigikohus.ee

Teie 22.12.2011 nr 3-1-11-1-585-11
Õiguskantsler 30.01.2012 nr 9-2/120143/1200488

**Arvamus põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluses
Kriminaalmenetluse seadustiku §-s 366 sätestatud kriminaalasjas jõustunud kohtulahendi
teistmise aluste (või vajaliku aluse puudumise) põhiseaduspärasus**

Austatud Riigikohtu esimees

Pöördusite minu poole arvamuse saamiseks kriminaalmenetluse seadustiku (KrMS) §-s 366 sätestatud kriminaalasjas jõustunud kohtulahendi teistmise aluste (või vajaliku aluse puudumise) põhiseaduspärasuse kohta. Nimelt tekkis Riigikohtu üldkogul kriminaalasja nr 3-1-2-2-11 arutades kahtlus, kas KrMS § 366 sätestab aluse teistmiseks üldmenetluses tehtud kohtuotsuste vastuolu korral nii, nagu see esineb vaidluse esemeks olevas olukorras.

Analüüsinud nimetatud küsimust, leian, et:

asjassepuutuvat regulatsiooni ega asjassepuutuvat seaduslünka ei ole.

Järgnevalt põhjendan oma seisukohta.

I Lühikokkuvõtte asjaoludest ja senisest menetluse käigust

1. H.A. tunnistati Tartu Maakohtu 19.11.2007 otsusega süüdi ja teda karistati karistusseadustiku (KarS) § 184 lg 2 p 1 ja 2 järgi vangistusega kuueks aastaks. H. A. tunnistati süüdi m.h selles, et ta omandas 2006. aastal tuvastamata isikutelt ja viisil ning andis S.R.-le neljal-viiel korral ebaseaduslikult edasi kokku suures koguses narkootilisi aineid – amfetamiini ja *ecstasy*'t. Kriminaalasja kohtueelses menetluses eraldati materjalid S.R. osas eraldi menetlusse. H.A. süüdimõistev otsus jõustus 08.09.2008.

2. Tartu Maakohtu 30.09.2010 otsusega tunnistati S.R. KarS § 184 lg 2 p 2 järgi süüdi selles, et ta omandas 2006. aastal korduvalt ja ebaseaduslikult H.A.-lt ning andis tuvastamata isikutele edasi kokku suures koguses amfetamiini ja *ecstasy*'t.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

3. Tartu Ringkonnakohtu 17.12.2010 otsusega mõisteti S.R. õigeks KarS § 184 lg 2 p 2 järgi. Nimelt väitis S.R. kohtus, et oli politsei survele nii H.A. kriminaalasjas kui ka oma kriminaalasja kohtueelses menetluses andnud narkootiliste ainete omandamise kohta H.A.-lt valeütlusi. Ringkonnakohus leidis, et S.R. ütlused ei ole neis esinevate vastuolude tõttu usaldusväärsed, kriminaalasjas puuduvad tõendid, mis kinnitaksid, et S.R. omandas 2006. aastal H.A.-lt narkootilisi aineid. Tartu Ringkonnakohtu 17.12.2010 otsus jõustus edasikaebamata.

4. H.A. kaitsja esitas Tartu Maakohtu 19.11.2007 ja Tartu Ringkonnakohtu 22.05.2008 otsuste peale KrMS § 366 p 5 alusel teistmisavalduse ning taotles kohtuotsuste tühistamist H.A. süüditunnistamises KarS § 184 lg 2 p 2 järgi ning uue otsuse tegemist, millega mõistetakse H.A. KarS § 184 lg 2 p 2 järgi õigeks ja vähendatakse talle mõistetud karistust. Alternatiivselt taotles teistmisavalduse esitaja kriminaalasja saatmist uueks arutamiseks Tartu Ringkonnakohtule.

5. Riigikohtu kriminaalkolleegium arutas H. A. kaitsja teistmisavaldust kolmeliikmelises koosseisus avalikul kohtuistungil 18.05.2011. Kuna kohtukoosseisu liikmetel tekkisid seadust kohaldades põhimõttelist laadi eriarvamused, andis kriminaalkolleegium 20.06.2011 määrusega kriminaalasja läbivaatamiseks kriminaalkolleegiumi täiskogule.

6. Riigikohtu kriminaalkolleegiumi täiskogu leidis, et kui tõlgendada KrMS § 366 punkti 8 selliselt, et see välistab võimaluse teista kriminaalasja üldmenetluses tehtud kohtuotsuste järelduste vastuolu korral, siis tuleb Riigikohtu üldkogu 24.02.2000 otsuses 3-1-2-1-00 väljendatud seisukohtade valguses leida kohtul õiguse ühetaoliseks kohaldamiseks kehtiva menetlusõiguse tingimustes viis jõustunud kohtuotsuste järelduste vastuolu kõrvaldamiseks.

7. Riigikohtu kriminaalkolleegiumi täiskogu andis 12.10.2011 määrusega asja lahendamiseks üldkogule KrMS § 356 p 2 alusel.

II Vaidlusalune säte

8. Riigikohtu üldkogu on seadnud kahtluse alla järgmise KrMS regulatsiooni:

„§ 366. Teistmise alused

Teistmise alused on:

- 1) kohtuotsuse või -määruse ebaseaduslikkus või põhjendamatus, mis tuleneb teise kohtuotsusega tuvastatud tunnistaja valeütlusest, teadvalt valest eksperdiarvamusest, teadvalt valest tõlkest, dokumendi võltsimisest või tõendi kunstlikust loomisest;
- 2) kohtuniku kuritegu, mille ta on toime pannud teistetavat kriminaalasja arutades või läbi vaadates ja mis on tuvastatud kohtuotsusega;
- 3) kohtueelse menetleja ametniku või prokuröri kuritegu, mille ta on toime pannud kriminaalasja menetluses ja mis on tuvastatud kohtuotsusega, kui see kuritegu võis mõjustada kohtuotsust teistetavas kriminaalasjas;
- 4) teistetavas kriminaalasjas kohtuotsuse või -määruse tegemisel üheks aluseks olnud teise kohtuotsuse või -määruse tühistamine, kui sellega kaasneks teistetavas kriminaalasjas õigeksmõistva kohtuotsuse tegemine või süüdimõistetu olukorra kergendamine;
- 5) kriminaalasja õigeks lahendamiseks muu oluline asjaolu, mis ei olnud teistetavas kriminaalasjas otsust või määrust tehes kohtul teada ja mis iseseisvalt või kogumis varem tuvastatud asjaoludega tooks kaasa õigeksmõistva kohtuotsuse või süüdimõistetu olukorra kergendamise või kolmanda isiku, kelle vara on kohtuotsuse või -määrusega konfiskeeritud, olukorra kergendamise;

6) Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse korras selle õigustloova akti või selle sätte põhiseadusega vastuolus olevaks tunnistamine, millele tugines kohtuotsus või -määrus teistetas kriminaalasjas.

7) teistetas kriminaalasjas tehtud kohtuotsuse või -määruse peale Euroopa Inimõiguste Kohtule esitatud individuaalkaebuse rahuldamine Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni või selle protokollrikkumise tõttu, kui rikkumine võis mõjutada asja otsustamist ja seda ei ole võimalik kõrvaldada või sellega tekitatud kahju hüvitada muul viisil kui teistmise kaudu;

8) kohtuotsuse jõustumine, millega süüdistatav mõistetakse õigeks kuriteos, milles teistetas kriminaalasjas on kaastäideviija või osavõtja lihtmenetluses süüdi tunnistatud.“

III Õiguskantsleri seisukoht

1. Lubatavus

9. Riigikohtu üldkogul tekkis kohtuasja lahendamisel kahtlus, kas KrMS § 366, mis sätestab ammendavalt kriminaalrajade teistmise õiguslikud alused, näeb ette võimaluse teistmiseks üldmenetluses tehtud kohtuotsuste vastuolu korral nii, nagu see esineb H.A. ja S.R. kriminaalrajades. Vastava regulatsiooni puudumisel riivab selline olukord üldkogu arvates põhiseaduse (PS) §-s 20 sätestatud õigust vabadusele koostoimes PS §-s 14 sätestatud õigusega õiglasele menetlusele ning KrMS § 366 võib seetõttu olla põhiseadusega vastuolus.

10. Küsimuse all on niisiis, kas on olemas regulatsioon, mille alusel saab teista kriminaalasjas jõustunud kohtulahendit üldmenetluses tehtud kohtuotsuste vastuolu korral ning juhul, kui sellist regulatsiooni ei ole, selle puudumise vastavus põhiseadusele.

11. Jagan üldkogu seisukohta, et kriminaalrajaja nr 3-1-2-2-11 asjaolud koosmõjus S.R. suhtes jõustunud kohtuotsusega õigustavad H.A. suhtes jõustunud kohtuotsuse ümberaatamist. Seda põhjendab H.A. õiguste – õigus õiglasele menetlusele (PS § 14) ja õigus vabadusele (PS § 20) – intensiivne riive.

1.1. Vaidlustatud sätte asjassepuutuvus

12. Kohtu algatatava konkreetse normikontrolli lubatavuse eelduseks on kontrollitava sätte asjassepuutuvuse määramine (PSJKS § 14 lg 2 ls 1). Õigusakti andmata jätmise põhiseaduslikkuse hindamisel tuleb leida kõigepealt vastus küsimusele, kas on olemas norm, mis reguleeriks vaidluse esemeks olevat olukorda, vajadusel seda normi põhiseadusega konformselt tõlgendades. Vaid siis, kui vastus eelnevale küsimusele on eitav, tuleb asuda kontrollima, kas on olemas piiritletud tehiolud, mida on võimalik seadusandjal normiga reguleerida.

13. Riigikohus on osutanud, et: „Sätte asjassepuutuvuse üle otsustamine eeldab mõnel juhul ka selle hindamist, kas konkreetse normikontrolli algatanud kohus on õigesti tõlgendanud põhiseadusvastaseks tunnistatud normi, samuti norme, mis määratlevad põhiseadusvastaseks tunnistatud sätte kohaldamise tingimused ja ulatuse.“¹

¹ RKPJKm 06.12.2010 nr 3-4-1-8-10, p 33.

14. Üldkogu küsib menetlusosalistelt arvamust KrMS §-s 366 sätestatud teistmise aluste (või vajaliku aluse puudumise) põhiseaduspärasuse kohta. Asjakohane norm on üldkogu hinnangul KrMS § 366 tervikuna. Järgnevalt tuleb hinnata, kas selles sisaldub alus jõustunud kohtulahendi teistmiseks üldmenetluses tehtud kohtuotsuste vastuolu korral.

15. Sellele küsimusele vastamiseks tuleb esmalt välja selgitada 01.09.2011 jõustunud KrMS § 366 p 8 mõte ja eesmärk.² Nimelt väljendas Riigikohtu kriminaalkolleegiumi täiskogu 12.10.2011 määruses oletust, et kui näha nimetatud regulatsioonis seadusandja tahet sätestada kohtuotsustes sisalduvate järelduste vastuolu teistmisalusena üksnes olukorras, mil õigeksmõistev kohtuotsus tehti üldmenetluses ja süüdimõistev kohtuotsus lihtmenetluses, ei saa üldmenetluses tehtud kohtuotsuste vastuolu enam teistmisaluseks olla.

16. Kui õigustekst on mitmetähenduslik, tuleb seda tõlgendada.³ Riigikohus on leidnud, et: „Kui on tekkinud kahtlus sätte tõlgendamisel, siis tuleb kolleegiumi arvates kasutada kõiki tõlgendusmeetodeid [---]“.⁴ Lisaks on Riigikohus kinnitanud, et: „Samas on seaduse tekst vaid lähtekohaks seadusandja tahte ja sellest tuleneva õigusnormi sisu väljaselgitamisel. Seadusandja tahte väljaselgitamise edasisel täpsustamisel tuleb kasutada lisaks nii klassikalisi tõlgendusviise, nagu teleoloogiline, süstemaatiline, ajalooline kui ka vajadusel muid täiendavaid tõlgendusargumente. Selliste tõlgendusargumentide kasutamise vajalikkus ei piirdu ainult olukordadega, kus sätte tekst on mitmetimõistetav. Muude tõlgendusviiside kasutamine on vajalik ja õigustatud ka seal, kus sätte tekst on esmapilgul üheselt mõistetav, kuid tekivad põhjendatud kahtlused, kas seadusandja tahe oli suunatud nimelt sellise tõlgendustulemuse saavutamisele, milleni viib sätte grammatiline tõlgendamine.“⁵

17. KrMS § 366 p 8 ütleb, et teistmise aluseks on kohtuotsuse jõustumine, millega süüdistatav mõistetakse õigeks kuriteos, milles teistetavas kriminaalasjas on kaastäideviija või osavõtja lihtmenetluses süüdi tunnistatud. Sätte grammatilisel tõlgendamisel ei ole võimalik üheselt järeldada, et selle mõtteks oleks Riigikohtu kriminaalkolleegiumi täiskogu väljendatud kahtlus välistada võimalus teista kriminaalasja üldmenetluses tehtud kohtuotsuste vastuolu korral KrMS § 366 muude punktide alusel.

18. KrMS § 366 p 8 subjektiiv-teleoloogilisel tõlgendamisel tuleb uurida seadusandja kavatsusi nimetatud sätte loomisel. KrMS § 366 p 8 lisati kriminaalmenetluse seadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõule 599 SE (XI koosseis) teisel lugemisel.⁶ Nimetatud eelnõu õiguskomisjoni 11.11.2010 istungi juurde lisatud seletuskirjas märgiti (tsiteerin):

„Muudatusettepanekud nr 89 ja 90 [---] Vt ka KrMS § 366 muudatus, milles täiendatakse teistmise aluseid. Nimetatud muudatused aitavad garanteerida, et isegi eelnõuga muudetak kokkuleppe sõlmimine mõningates rasketes I astme kuritegudes lubatavaks, kehtib selle üle adekvaatne kohtulik kontroll.

[---]

² Kriminaalasja nr 3-1-2-2-11 minule teadaolevatest asjaoludest ei nähtu H.A. kaitsja poolt teistmisavalduse (KrMS § 366 p 5 alusel) esitamise täpset aega, kuid see pidi aset leidma enne kriminaalkolleegiumi poolt kolleegiumi täiskogule määruse tegemist 20.06.2011. Kuigi KrMS § 366 p 8 jõustus alles 01.09.2011, kohaldub KrMS § 3 lg 2 järgi menetlustoimingu tegemise ajal kehtiv kriminaalmenetlusõigus. Sellega on põhjendatav KrMS § 366 p 8 analüüs.

³ R. Narits. Õigusteaduse metodoloogia. Tartu 1997, lk 93.

⁴ RKHKo 17.03.2003 nr 3-3-1-10-03, p 27; 17.03.2003 nr 3-3-1-11-03 p 31.

⁵ RKHKo 06.11.2003 nr 3-3-1-72-03, p 15.

⁶ Arvutivõrgus kättesaadav: <http://www.riigikogu.ee>.

Muudatusettepanek nr 106 [---] Seoses KrMS § 216 muutmissetepanekuga käesolevas eelnõus, mis annaks võimaluse eraldada ühisest kriminaalasjast kriminaalasi mõne isiku menetlemiseks kokkuleppemenetluses, luuakse teistminismenetluses täiendav garantii, mis välistaks kokkuleppemenetluses isiku õiguste kahjustamise võrreldes üldmenetluses menetletava isikuga. Selleks täiendatakse KrMS paragrahvi 366 (Teistmise alused) uue teistmisalusega, milleks on kohtuotsuse jõustumine, millega süüdistatav mõistetakse õigeks kuriteos, milles teistetavas kriminaalasjas on kaastäideviija või osavõtja lihtmenetluses süüdi tunnistatud.“

19. Eeltoodust nähtub, et KrMS § 366 p 8 lisamisega sooviti tagada lihtmenetlustes süüdi mõistetud isikute õiguste kaitse. Seega, sätte subjektiiv-teleoloogilisel tõlgendamisel ei ole võimalik väita, et KrMS § 366 p 8 eesmärgiks on välistada võimaluse teista kriminaalasja üldmenetluses tehtud kohtuotsuste vastuolu korral KrMS § 366 muude punktide alusel.

20. Tõlgendades KrMS § 366 p 8 objektiiv-teleoloogiliselt, tuleb välja selgitada eesmärgid, mida seadusandja normi loomisega tahtis saavutada. Eesmärkideks, mida seadusandja soovib saavutada, on valdavalt õiguse objektiivsed eesmärgid.⁷ Riigikohus on leidnud, et: „[---] ei saa üld- ja lihtmenetlusi siiski käsitada võrdsete alternatiividena. Kriminaalmenetluse seadustiku üldine loogika lähtub üldmenetlusest ja selle raames tagatavatest maksimaalsetest menetluslikest garantiidest. Lihtmenetluste kui erimenetluste puhul tagatavate menetluslike garantiide ulatus on üldmenetlusega võrreldes märgatavalt väiksem.“⁸

21. Lihtmenetlustes saavutatakse menetluse kiirus ja säästlikus m.h sellega, et kohus ei kontrolli kriminaalasjas kogutud tõendite usaldusväärsust.⁹ Samas, üldmenetluses kohus hindab tõendeid ning tugineb kriminaalasja lahendamisel asjaoludele, mis ta on tunnistanud tõendatuks või üldtuntuks (KrMS § 60 lg 1, § 61 lg 1). Asja korrektse ajamise korral ei saa tekkida olukorda, kus üldmenetluses jõuab kohus tulemuseni (nt vabaduskaotusliku karistuse mõistmiseni) tõendite usaldusväärsust kontrollimata. Seega tagab tõendite hindamine üldmenetluses süüdistatavale eelkõige tema PS §-st 14 tulenevat õigust õiglasele menetlusele, kuid teatud juhtudel ka nt PS §-s 20 lg punktis 1 sätestatud õigust vabadusele.

22. Olukorras, kus lihtmenetluses süüdistatav loobub teadlikult mõnedest menetlusgarantiidest ning kui täisgarantiidega üldmenetlus jõuab teisele tulemusel, on seadusandja pidanud õiglaseks lihtmenetluses otsustatu ümber vaadata. Niisiis on KrMS § 366 p 8 eesmärgiks tagada lihtmenetluses süüdistatavale eelkõige tema PS §-st 14 tulenevat õigust õiglasele menetlusele ning samuti luua lihtmenetluses süüdistatavale PS §-ga 12 tagatud võrdsed võimalused tema õiguste kaitseks võrreldes süüdistatavaga üldmenetluses.

23. Eeltoodust tulenevalt tuleks grammatilist, subjektiiv-teleoloogilist ja objektiiv-teleoloogilist tõlgendusargumenti koostoimes kasutades tõlgendada KrMS § 366 p 8 selliselt, et sätte ise küll ei anna alust, kuid samas ka ei välista võimalust teista kriminaalasja üldmenetluses tehtud kohtuotsuste vastuolu korral KrMS § 366 muude punktide alusel.

24. Vaidlustatud sätte asjassepuutuvuse otsustamisel tuleb teise küsimusena analüüsida, kas KrMS§-s 366 sisaldub norm, mis reguleeriks kohtuasja esemeks olevat olukorda.

⁷ Vt viide 3, lk 157.

⁸ RKKKm 13.06.2007 nr 3-1-1-16-07, p 11.

⁹ Nt KrMS § 233 lg 1 järgi toimub lühimenetluses kriminaalasja lahendamine kohtus valdavalt kriminaaltoimiku materjali põhjal, tunnistajaid ja eksperte kohtusse kutsumata.

25. Tõsi, KrMS § 366 ei sisalda eriregulatsiooni kriminaalasja teistmiseks üldmenetluses tehtud kohtuotsuste vastuolu korral nii nagu seda sätestab üld- ja lihtmenetluses vastuoluliste järeldustele jõudmise korral KrMS § 366 p 8. Kuigi normitehniliselt ja õigusselguse aspektist võib KrMS §-s 366 olla puudusi, leian, et need on tõlgendamise teel ületatavad.¹⁰ Riigikohus on osutanud: „Erinevate tõlgendusvõimaluste puhul tuleb eelistada põhiseadusega kooskõlas olevat tõlgendust neile tõlgendustele, mis põhiseadusega kooskõlas ei ole. Riigikohtul puudub alus normi põhiseadusevastasuse motiivil kehtetuks tunnistada, kui normi on võimalik tõlgendada põhiseaduspäraselt.”¹¹ Seejuures kehtib põhiõiguste tõlgendamisel oluline põhimõte, et mitme erineva tõlgendamisevõimaluse korral tuleb valida põhiõiguste kandja jaoks kõige soodsam lähtepunkt.

26. Kuna H.A. kaitsja taotluse aluseks on KrMS § 366 p 5 ja seda on võimaliku teistmisalusena käsitletud ka Riigikohtu üldkogu määruses 3-1-2-2-11 ning kuna muud KrMS § 366 teistmisalused ei ole vaidluse esemeks olevas asjas asjakohased, siis analüüsin järgnevalt seda, kas KrMS § 366 p 5 põhiseaduskonformne tõlgendus võimaldab teista kriminaalasja olukorras, kus üldmenetluses tehtud kohtuotsustes jõutakse erinevatele järeldustele.

27. KrMS § 366 p 5 ütleb, et teistmise aluseks on kriminaalasja õigeks lahendamiseks muu oluline asjaolu, mis ei olnud teistetavas kriminaalasjas otsust või määrust tehes kohtul teada ja mis iseseisvalt või kogumis varem tuvastatud asjaoludega tooks kaasa õigeks mõistva kohtuotsuse või süüdimõistetud olukorra kergendamise või kolmanda isiku, kelle vara on kohtuotsuse või -määrusega konfiskeeritud, olukorra kergendamise. KrMS § 366 p 5 sõnastus on teistest KrMS §-s 366 sisalduvatest teistmise alustest laiem ning n-õ katab teistes punktides mittesisalduvaid teistmise aluseid.

28. Et tagada süüdistatavale PS-s § 20 sätestatud õigus vabadusele koostoimes PS §-s 14 sätestatud õigusega õiglasele menetlusele, tuleb KrMS § 366 põhiseaduskonformselt tõlgendades asuda seisukohale, et KrMS § 366 p 5 võib olla teistmise aluseks ka olukorras, kus üldmenetluses tehtud kohtuotsustes jõutakse erinevatele järeldustele. Seejuures on KrMS § 366 p 5 rakendamisel määrava tähtsusega „kriminaalasjas õigeks lahendamiseks muu olulise asjaolu“ olemasolu, s.t asjaolu, mis varem polnud kohtule teada ning mis võib kergendada süüdimõistetud olukorda. Riigikohus on leidnud, et: „[---] „muu olulise asjaolu“ all tuleb mõista faktilisi asjaolusid [---].”¹² Kas üldmenetluses tehtud vastuoluliste kohtuotsuste korral selline asjaolu konkreetsel juhul esineb, on aga sisulise õigusemõistmise küsimus, mida on KrMS § 365 lg 1, § 370 lg 1 ja § 373 lg 1 järgi pädev hindama Riigikohus. Seega tuleks antud juhul Riigikohtul hinnata, kas Tartu Ringkonnakohtu 17.12.2010 otsusega S.R. ütlustele antud hinnang, mille kohaselt andis S.R. ennast süüstavaid valeütlusi, on H.A. kriminaalasja puhul KrMS § 366 p 5 mõistes uus asjaolu.

29. Kui vaidluse esemeks olevas olukorras leiab Riigikohus, et esineb „muu oluline asjaolu“, siis on KrMS § 366 p 5 põhiseaduskonformsel tõlgendamisel olemas üldmenetluses tehtud kohtuotsuste vastuolu korral teistmisalus. Juhul kui kohus otsustab, et „muud olulist asjaolu“ ei esine, siis ei ole sellises olukorras KrMS § 366 p 5 järgi ka teistmisalust.

¹⁰ RKPJKo 22.02.2001 nr 3-4-1-4-01, p 19: „Õigusselgusetust ei ole aga siis, kui tegemist on normitehnilise puudusega, mis on ületatav tõlgendamise teel“.

¹¹ RKÜKo 22.02.2005 nr 3-2-1-73-04, p 36.

¹² RKÜKo 09.04.1998 nr 3-1-2-1-98; RKKKm 07.12.2007 nr 3-1-2-2-07, p 8: „Kriminaalkolleegium leiab, et üldkogu kõnealune seisukoht on tulenevalt KrMS § 364 lg-st 3 siduv ka kriminaalmenetluse seadustiku kehtivusajal, kuna süüdimõistetud puudutavas osas kattub KrMS § 366 p 5 sõnastus sisuliselt AKKS § 771 lg 3 p 5 sõnastusega“.

30. Lisaks pean oluliseks märkida, et erinevalt KrMS § 366 punktis 8 sätestatud liht- ja üldmenetluses tehtud otsuste vastuolu juhuga, võib üldmenetlustes eri tulemusele jõudmine olla mõnel juhul selline, mis ei tingi teistmist. Samas, kui kõne all on isiku PS §-s 20 sätestatud õigus vabadusele ning asjaolud võivad tuua kaasa tema olukorra kergendamise, siis peaks olema võimalik kohtuotsuse ümbervaatamine. Seetõttu olen seisukohal, et kui Riigikohus leiab, et vaidluse esemeks olevas olukorras teistmisalus puudub, siis on selline olukord minu esialgsel hinnangul põhiseadusega vastuolus.

IV Kokkuvõte

31. Kokkuvõtlikult asun seisukohale, et KrMS § 366 p 5 põhiseaduskonformne tõlgendus võimaldab teista kriminaalasja olukorras, kus üldmenetluses tehtud kohtuotsustes jõutakse erinevatele järeldustele. Kas normi koosseisu tingimused on konkreetsel juhul täidetud, on lihtõiguse ja mitte põhiseadusõiguse küsimus. Kuna vaidluse esemeks oleva olukorra lahendamiseks on regulatsioon olemas ning see on Riigikohtu „muu olulise asjaolu“ olemasolu jaatamisel kohaldatav, siis pole asjassepuutuvat normi, mille põhiseaduspärasust tuleks hinnata. Samuti puudub ka asjassepuutuv seaduslünk, mistõttu ei ole põhjust hinnata regulatsiooni puudumise põhiseaduspärasust.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Indrek Teder